

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATRĂNASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. PÔLIZU-MIȘUNESTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

N. I. Stambulescu.—*Din păcatele judecăților noastre.*
D. Tomida.—*Observațiuni asupra Proiectului de lege pentru organizarea magistraturii.*
Jurisprudența Română.—*Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiuni-unite.*— Expropriere pentru cauză de utilitate națională.—*Legea agrară pentru Basarabia.*—*Constituționalitate.*—*Exproprierea pădurilor.*—*Utilitate publică.*—*Despăgubire prealabilă.* (Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Elena Mitcova).
Trib. Ilfov, secția I. com.—*Vânzare comercială.*—*Termen.*—*Rezoluțiune.*—*Termen de grație.*—*Termen esențial.*—*Prelungire.*—*Pierderea calității.* (N. G. Cantacuzino cu Ingier Bacalu și Adolf Friedman).

DIN PĂCATELE JUDECĂȚILOR NOASTRE

Mă găseam întâmplător în sala de ședințe a unui tribunal de provincie, când mi-a fost dat să asist la următorul spectacol, nu tocmai îmbucurător pentru înalta idee de dreptate și echitate, ce s'ar cădea să reiasă din fiecare manifestare a celor prepuși la împărțirea dreptății.

Se judeca un proces corecțional, inculpatul lipsea, reclamantul, care de asemenea lipsea, cerea însă tribunalului, prin petiție, amânarea procesului, nu importă pentru ce cauză.

Se prezentau însă martorii, printre cari o biată femeie, foarte modest îmbrăcată, care solicita cu multă insistență să fie ascultată, arătând că e a doua oară de când vine, de la o distanță de peste 100 kilometri, în acest proces, că e femeie săracă, văduva unui militar, mort pe front, și că e în imposibilitate d'a mai cheltui pe drumuri.

Tribunalul fără cea mai mică șovăire, amână procesul; iar la protestările, foarte cuviincioase ale femeii, că rândul viitor nu mai poate veni, neavând de unde cheltui, 'ise răspunde că dacă nu vine, va fi adusă cu jandarmii.

Era legală, era umană e asemenea soluție?

Când procurorul, care reprezintă în corecțional interesele societății, este de față, care poate fi motivul legal, ca să nu se asculte martorii prezenți?

Procurorul e dator să știe ce fapte se impută inculpatului, deci e în măsură a cunoaște ce chestiuni importă a fi puse martorilor, spre a se stabili dacă faptul, pentru care e tradus inculpatul în fața instanței corecționale, intrunește sau nu elementele vre

unui delict, și astfel tribunalul să poată da soluția fie condamnând, fie achitând pe inculpat, cu sau fără prezența sa și a reclamantului, după dovezile făcute.

Nu e nici umană o astfel de amânare, ce pune pe drumuri bieți oameni, cari n'au altă vină decât d'a ști oeva, sau câte odată d'a nu ști nimic, fiind propuși de inculpat ca martori în descărcare, despre un fapt imputat inculpatului.

Pe de altă parte, ce tristă idee trebuie să-și facă un martor ast-fel străgănit, fie despre judecători, cari cu atâta ușurință le sacrifică interesele, fie despre lege, în cazul când ar putea bănuși, că nu judecătorii, ci legea e de vină, că este expus la asemenea vexațiuni.

Cred că mai multă seriozitate în soluțiile date și mai mult respect pentru personalitatea, orcât de umilă a imprecinaților, sau a martorilor din proces, nu strică, din contră.

Nu e destul, că în legislația noastră, contrar dispozițiilor ce există în mai toate legislațiile moderne, soarta martorilor, care pierd timpul, pierd interesele, și cheltuesc pentru interesul societății, d'a se stabili adevărul, este mai de plâns de cât a inculpatului.

Contra inculpatului nu se poate lua măsura de a-l amenda, sau a-l aduce cu mandat de aducere, cum se face cu martorii; el se prezintă, dacă vrea, dacă nu, așteaptă, face opoziție dacă e condamnat, și cu lipsurile de procedură, și cu amânările pentru probe și contra-probe, duce procesul ani de zile.

Este adevărat că, în principiu, după dispozițiile articolului 79 din procedura penală, martorul când are noroc să fie chemat și pe la instrucție, are dreptul la o indemnizație pentru transportul său și pentru vătămarea intereselor, prin lipsa sa de acasă; aș vrea însă să cunosc pe judecătorul de instrucție, care a fost pus în poziție de a respecta această dispoziție legală, spre a-l felicita.

Sânt, e adevărat unii judecători de instrucție, cari înlesnesc transportul martorilor pe căile ferate; această mică ușurare a cheltuelilor, unde există linie ferată, e departe de sistemul admis de legiuitor, care nu se aplică.

De aceia se feresc oamenii cât pot să fie puși martori; fac tot ce pot ca să scape de această sarcină, și apoi numai constrânși de amenzi sau man-

date de aducere vin, să-și facă datoria către societate, care are totuși un mare interes, ca să se stabilească adevărul, și cel vinovat să-și ia pedeapsa.

Mai are un mare cusur acest mod vitreg d'a trata martorii, căci prin aceasta să încurajează martorii de ocazie, sau chiar cei de meserie, cari de sigur se aranjează ast-fel în cât să nu-și piarză timpul și interesele în zadar; acest fel de aranjamente însă merg direct contra intereselor superioare ale societății, care nu poate privi nepăsătoare la grefarea unui delict de mărturie mincinoasă, peste acela imputat inculpatului.

De aceea ar trebui ca cei prepuși la distribuirea justiției, să privegheze mai de aproape la administrarea probelor în corecțional, să înlesnească pe cât pot sarcina, destul de grea a martorilor, și să împiedice ast-fel dezvoltarea profesiunii de martor fals, fără a se mai da loc la abuzuri ca cel mai sus relatat.

Să se renunțe deci la practica, așa de abuzivă a unor tribunale, care amână procesul când din 4 martori, de exemplu, se presintă numai 2 sau chiar 3, pe motiv ca să fie ascultați toți de odată și să fie confrunțați; iar la viitorul termen să se amâne din nou procesul, pentru motivul că lipsește altul din martori, sau că procedura e neindeplinită față de unul din ei, sau față de inculpat ori de partea civilă.

I. N. Stambulescu

Procuror General la Curtea de Casație

LEGEA ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI

Acum când la ordinea zilei este întocmirea unei legi de organizare judecătorească unitară, credem că nu este fără interes a se cunoaște părerile cerute magistraților asupra proiectului elaborat de fostul ministru al Justiției d-l J. Th. Florescu.

Pe lângă cele publicate deja în DREPTUL în această chestiune, dăm loc azi la următoarele observațiuni formulate în raportul de mai jos adresat ministerului de d-l D. Tomida, fost președinte al trib. Roman, actualmente consilier la Curtea de Apel din Galați, delegat cu funcția de inspector judecătoresc.

Domnule Ministru,

Magistrații acestui tribunal, întrunindu-se în adunare generală în ziua de 30 Decembrie 1922, conform art. 138 și 139 din legea pentru organizarea judecătorească și luând în discuție „Proiectul de lege privind la unificarea organizării judecătorești”, asupra căruia ați bine-voit a le cere avizul, își exprimă respectuos următoarele observații, pe cari m'au însărcinat a le aduce la cunoștința D-voastră.

1. Din practica și experiența judecătorească s'a observat, că principiu! pluralității judecătorilor, care este considerat ca o garanție de o bună și imparțială aplicațiune a legilor, împarte răspunderea judecăței între persoanele cari sunt chemate să judece, împarte de asemenea cunoștințele și puterea de sesizare și atenția judecătorilor, cari compun instanța. În discuția adunărilor deliberative ale magistraților, s'a observat,

că din ideile juridice cari se emit, din contradicțiile cari se urmează, din părerile cari se exprimă, se ajunge la soluții cu caracter cât mai luminos, și cât mai cert. Cercetarea pricinilor de către mai multe minți juridice, s'a constatat în definitiv, că prezintă garanția unei judecăți mai serioase, mai neinfluențate și mai chibzuite.

Iată de ce, magistrații acestei instanțe, cari recunoscând, că instituția judecătorului unic este admirabilă în principiu, dar gășind că necesitează o pregătire superioară din partea judecătorilor, sunt de părere, că în actualul stadiu de organizație a magistraturei noastre, introducerea acestui sistem nu este oportună.

2. După art. 255 pr. pen., când unul din judecătorii asesori lipsește sau este împiedicat de a face parte din curtea cu jurați, el se poate înlocui cu un alt judecător dela tribunalul cel mai apropiat. Prin urmare, după dispozițiile acestui text, judecătorul de ocol, care conform art. 17 din legea pentru organizarea judecătorească, poate face parte din compunerea tribunalului, nu poate intra în compunerea curței cu jurați.

Acest tribunal este de părere că de cât să se recurgă în acest caz la un judecător de la tribunalul cel mai apropiat, ar fi mai potrivit să se facă apel la judecătorul de ocol local. Prin admiterea acestei păreri, s'ar facilita complectarea curței cu jurați, în caz de lipsă de judecători.

3. După prevederile art. 113 bis, din actualul proiect de lege a organizării judecătorești, rezultă, că magistrații arătați în acest articol, începând cu gradul de judecător definitiv sau de procuror cu stabilitate, vor putea fi înaintați pe loc, după un stagiu de cel puțin cinci ani în funcție, la clasa imediat superioară cu avizul conform al consiliului superior al magistraturii. Ei vor avea de asemenea dreptul de a fi înaintați pe loc și în grad imediat superior, după un stagiu de cel puțin trei ani în grad. Această din urmă înaintare, se face fără avizul consiliului superior al magistraturii și este obligatorie pentru minister. Textul adaogă, că stagiul pentru aceste înaintări se socotește cu începere dela punerea în aplicare a legii.

În continuare articolul vorbind de magistrații cari la punerea în aplicare a legii, vor fi având un stagiu de 10 ani în funcția ce ocupă, și cari n'au primit în acest timp nici o înaintare, prevede că dâșii pot fi înaintați cu un grad numai.

Pentru introducerea în proiect a acestor dispozițiuni, referitoare la înaintările pe loc, atât de necesare, într-o cât numai o mică parte din magistrați pot parcurge cariera judecătorească, magistratura întregă rămâne adânc recunoscătoare d-lui Ministru, dar pentru ca ele să fie complect echitabile, și să corespundă speranțelor legitime ale tuturor magistraților și vechi și noi, credem că ar trebui să fie concepute în sensul, că atât înaintarea pe loc în grad, cât și cea în clasă, să se facă în mod obligator și a nume înaintarea în grad să se facă exact din trei în trei ani, iar înaintarea în clasă din cinci în cinci ani, ambele ar putea fi cu avizul consiliului superior al magistraturii, dar în tot cazul, obligatorii pentru ministru, înaintările s'ar face pe bază de tablouri anuale,

după abilitățile pe cari le prezintă magistratul, fie în grad, fie în clasă, bineînțeles cu excluderea acelor, cari ar fi găsiți neapți de către consiliul superior al magistraturei pentru asemenea înaintări, fie în grad, fie în clasă.

În ce privește stagiul, credem că n'ar trebui să se facă distincția pe care o prevede proiectul, socotindu-se acest stagiul cu începere dela punerea în aplicare a legii, fără să aibă în vedere vechimea întregă a magistratului de astăzi, în funcție. Echitabil ar fi să se țină seamă de întreg stagiul ce posedă fiecare magistrat la punerea în aplicare a legii, dându-li-se astfel în mod egal tuturor magistratilor înaintarea în grad și clasă, la care au dreptul după vechimea lor în funcție.

4. Pentru stabilirea unei reguli de un caracter informativ mai complet și de o garanție mai mare în ce privește numirile, înaintările în grad, clasă și funcție, magistrații acestui tribunal cred că s'ar impune și următoarele două măsuri:

a) Pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, să-și aibă reprezentanții lor în consiliul superior al magistraturei și toate Curțile de Apel din țară întinzând astfel dreapta dispoziție din proiect, pentru ea și alte Curți de Apel, afară de cea din București, să-și aibă delegatul lor, la toate curțile de Apel din țară. Consiliul superior al magistraturei ar fi astfel emanațiunea tuturor instanțelor superioare judecătorești ale țării, iar drepturile magistratilor arătate mai sus, ar fi mai bine ocrotite, întrucât consiliul superior ar avea putința astfel să se edifice asupra numirilor, înaintărilor tuturor magistratilor, din toate părțile țării, deopotrivă și să facă prin urmare o mai bună și mai exactă selecționare a magistratilor.

b) Pentru o mai completă garanție de ocrotirea drepturilor magistratilor la instalarea lor efectivă în funcție, consiliul superior al magistraturei, lucrând conform art. 67 al. a din legea de organizare judecătorească, credem că în ce privește tablourile de recomandare la înaintare în aceste funcții efective, aceste tablouri ar trebui să fie înlocuite odată pe un an întreg, după sistemul practicat în armată, iar numărul în care s'ar face aceste propuneri de înaintare, ar trebui să fie într-o proporție corespunzătoare cu numărul locurilor ce aproximativ ar deveni vacante într'un an, pentru fiecare treaptă a magistraturei; astfel că, oricâte vacanțe s'ar deschide într'un an, să existe pe tablou un număr suficient de candidați desemnați pentru înaintare. Cu sistemul acesta, lista de recomandare nefiind făcută în vederea unui singur candidat și a unui singur loc, solicitările ar dispărea și ne-am găsi în fața unei opere mai stabile și de o durată mai lungă.

5) După articolul 46 al. ultim, din proiectul de lege, procurorii șefi de parchete și procurorii de secție la tribunale, au grad de judecători de ședință; de asemenea și judecătorii de instrucție conform art. 8 din lege, au același grad cu judecătorii de ședință; iar după gradația tabloului ce se găsește la finele proiectului, acești procurori și judecătorul de instrucție, sunt trecuți în clasa 7-a, gradul I, pe când judecătorii de ședință sunt prevăzuți în gradul al II-lea al aceleiași clase. Gradațiile din tablou ale acestor

magistrații, ar trebui dar puse în concordanță cu dispozițiunile din lege.

6. Permutarea magistratilor inamovibili după cererea lor în locurile vacante, sau în caz de consimțământ reciproc, prevăzută de art. 67 al. ultim din proiectul de lege, credem, că ar trebui să se facă și cu avizul consiliului superior al magistraturei.

D. Tomida

Președinte al tribunalului Roman

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

Secțiuni-Unite

Audiența de la 12 Octombrie 1923

Președinția D-lui Victor Râmnicăneanu, Prim-Președinte.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Elena Mitcova

EXPROPRIERE PENTRU CAUZĂ DE UTILITATE NAȚIONALĂ.—LEGEA AGRARĂ PENTRU BASARABIA.—CONSTITUȚIONALITATE.—ART. 131 DIN ACTUALA CONSTITUȚIE.

EXPROPRIERE PENTRU CAUZĂ DE UTILITATE PUBLICĂ.—PĂDURI.—EXPROPRIEREA LOR.—ART. 11 DIN LEGEA AGRARĂ DIN BASARABIA.

1. Chestiunea constituționalității acelor dispozițiuni din legea agrară pentru Basarabia, cari au modificat legea Sfatului Țării, nu se mai poate invoca înaintea instanțelor judecătorești, față cu dispozițiunile art. 131 din actuala Constituție care prescrie că sus zisele dispozițiuni sunt și rămân de ordin constituțional.

2. Înțelesul rezervei pe care o face art. 11 din legea agrară pentru Basarabia, privitor la trecerea pădurilor în proprietatea statului, trebuie precizat în sensul că această trecere se va face numai atunci când Statul va dispune de mijloace financiare necesare pentru realizarea acestei exproprieri.

Prin urmare, în Basarabia ca și în vechiul regat, exproprierea pădurilor fiind pentru cauză de utilitate publică, ea nu se poate face și proprietarii nu pot fi deposedați decât numai după o prealabilă despăgubire.

No. 42.—Respins recursul făcut de Ministerul Agriculturii și Domeniilor contra deciziei No. 158/922 a Curții de Apel Chișinău S. I în proces cu Elena Mitcova și alții.

S'a citit raportul făcut în cauză de D-l consilier Mladoveanu, și s'au ascultat D-nii avocați M. Cristea în dezvoltarea motivelor de recurs, Matei Cantacuzino în combateri și D-l Procuror general I. N. Stambulescu în concluziuni.

Curtea deliberând,

Având în vedere recursul făcut de Ministerul de Domenii și Agricultură, în contra deciziei Curții de Apel din Chișinău S. I. No. 158 din 18 Noiembrie 1922.

Având în vedere motivele de recurs, trase din greșita interpretare și violare a art. 19 din Constituție și a

art. 1, 218, 46, 53 și 54 din legea pentru reforma agrară pentru Basarabia din 13 Martie 1920, violarea art. 11 din legea Sfatului Țării din 26—27 Noiembrie 1918.

Având în vedere că Curtea de Apel prin deciziunea sa constată că Ministerul de Domenii pe baza art. 8 comb. cu art. 2 din legea pentru reforma agrară din Basarabia din Martie 1920, considerându-se proprietarul tuturor pădurilor din această parte a țării, a dat ordin agenților silvici să intre de fapt în stăpânirea acestor păduri, afară de acelea cari aparțin țărănilor ori răzașilor; că, pe baza acestui ordin dat în toamna anului 1921, șeful ocolului silvic din care face parte pădurea de pe moșia Mîlești, jud. Kișinău, a pus în vedere proprietarei Elena Mîtcova, ca să-și retragă păzitorii săi de acolo, apoi a și intrat de fapt în posesiunea acestei păduri; că, atunci, atât proprietara cât și acela cărui a dânsa concedase în exploatare parte din pădure, au intentat acțiune prin care au cerut ca Ministerul să fie condamnat a le lăsa în stăpânire pădurea, de oarece dispozițiunile din legea agrară de care Ministerul s'a prevalat nu-i conferă dreptul de a-i deposeda înainte de a fi îndemnițați;

Considerând că Curtea de Apel a decis că modificările aduse de legea agrară din Martie 1920, pentru Basarabia, prin art. 8, 46 și 53, articolului 11 și principiilor legii Sfatului Țării ar fi anticonstituționale, și ca atare nerecunoscându-le legalitatea, a hotărât că Ministerul de Domenii pe nedrept a intrat în posesiunea pădurii în discuțiune, mai înainte de a despăgubi pe proprietară;

Considerând însă că astăzi nu se mai poate pune în discuțiune constituționalitatea articolelor mai sus menționate din legea pentru reforma agrară din Basarabia, odată ce noua Constituție prescrie prin art. 131 între altele, că suscitările articole sunt și rămân de ordin constituțional; prin urmare deciziunea Curței de Apel neputându-se susține pe motivul de neconstituționalitatea legii, rămâne de examinat dacă pe baza constatărilor de fapt făcute de Curtea de Apel deciziunea ei este justă și prin urmare se poate menține pe motive de pur drept, altele de cât cele arătate în deciziunea sa;

Considerând că cesiunea de rezolvat se reduce la interpretarea art. 8 din legea agrară din Basarabia, articol de ordin constituțional și care prescrie că trec în proprietatea Statului pădurile, afară de cele ce aparțin proprietății țărănești ori răzașești, adică dacă prin efectul acestui text din Constituțiune s'a ridicat proprietarului numai dreptul de proprietate asupra pădurei expropriate, lăsându-i însă posesiunea până la plata indemnitației, cum susține proprietara, ori dacă din contra are de efect să lipsească pe proprietar și de posesiune chiar înainte de plata despăgubirei, cum pretinde Statul prin reprezentanții săi;

Considerând că acest articol își are origina în art. 11 din legea Sfatului Țării, lege votată de Adunarea Națională din Basarabia și care este de ordin constituțional și a cărei respectare a făcut obiectul pactului de unire al acestui ținut cu vechiul regat;

Considerând că acel articol prescrie că pădurile particulare trec în întregime în proprietatea Statului, adăogând însă că această trecere să se facă atunci când se va găsi posibilă;

Considerând că această rezervă, că adică trecerea

în proprietatea Statului să se facă atunci când se va găsi posibilă, nu poate avea alt înțeles de cât că această trecere se va face numai atunci când Statul va dispune de mijloacele financiare pentru realizarea acestei exproprieri;

Considerând că dacă legiuitorul constituant în art. 8 din legea agrară a Basarabiei n'a mai reprodus această rezervă, de aci nu se poate deduce că în intențiunea sa a fost ca proprietarii să fie deposedați mai înainte de plata indemnitației ce li se datorează, ci pentru că asemenea rezervă era inutilă odată ce a pus principiul că nimeni nu poate fi expropriat de cât pentru cauză de utilitate publică și după o dreaptă și prealabilă despăgubire;

Că, dacă cu ocaziunea exproprierii terenurilor cultivabile, pentru sporirea întinderii proprietății rurale țărănești, printr'un acord unanim pământul s'a dat în imediata folosință a țăranilor, aceasta s'a făcut pentru considerațiuni de înalt ordin politico-social și chiar această transmisțiune imediată a proprietății rurale de la o clasă socială la alta, s'a făcut cu recunoașterea dreptului proprietarilor expropriați la plata unei arende până la achitarea prețului, ceea ce înseamnă că până la această dată s'a reglementat numai exercițiul dreptului de folosință al proprietarilor rurali asupra pământului privit ca instrument de producțiune îndeplinind o funcțiune socială, dar nu s'a desființat acest drept de folosință ca atribut al proprietății, așa că nici chiar prin analogie, care în sine nu-i admisibilă pentru decăderi de drepturi, nu se poate în niciun caz argumenta în sensul posibilității exproprierii pădurilor, fără o prealabilă despăgubire; iar până atunci, Statul putând, pentru conservarea drepturilor sale asupra pădurilor expropriate, să reglementeze condițiunea juridică a acestor păduri și modul de folosință al proprietarilor expropriați până la achitarea prețului.

Considerând că, deosebit de aceasta, exproprieria pădurilor a fost admisă pentru considerațiuni deosebite de acele ce au determinat exproprieria terenurilor de cultură și pentru islav; în adevăr pădurile s'au expropriat nu pentru a fi date în proprietatea țăranilor, și numai pentru că trecând în proprietatea Statului și măbind domeniul său privat, el să fie supus unei exploatări mai științifice și sistematice, în interesul public, prin urmare nu poate fi vorba de exproprierie din cauză de utilitate națională, ideea națională nu poate fi în nimic influențată de împrejurarea că pădurile aparțin Statului ori particularilor, este dar o exproprierie pentru cauză de utilitate publică;

Că, de altfel, chiar legea pentru reforma agrară din Basarabia, arată că exproprieria se face pentru cauză de utilitate publică și națională, înțelegând de sigur că de utilitate publică este exproprieria pădurilor, iar de utilitate națională pământurile cultivabile cari trebuie să se dea cultivatorilor săteni;

Considerând că din art. 46 și 53 din legea agrară pentru Basarabia, cari sunt de ordin constituțional, nu se poate deduce nimic în favoarea pretențiunii Ministerului de Domenii, căci art. 46 nu face de cât să arate modul cum să se stabilească prețul, iar art. 53 obligă pe proprietari să primească drept indemnitate în loc de bani titluri de rentă amortizabile în valoare nominală drept valoare reală, dar prin nici

unul din textele din legea agrară căroră s'a dat caracter constituțional prin noua constituțiune, nu s'a derogat la principiul fundamental că nimeni nu poate a fi expropriat de cât după o prealabilă despăgubire, derogatiune care ar fi trebuit prevăzută în lege.

Considerând în fine că ceea ce dovedește în mod peremptoriu intențiunea legiuitorului constituant, este că în vechiul regat și Bucovina, în cazurile în cari se poate face exproprierea pădurilor particulare, o asemenea expropriere nu se poate face de cât cu dreptă și prealabilă despăgubire, cum prescrie penultimul alineat din art. 132 din Constituțiune;

Că dar nu se poate admite că legiuitorul a voit la exproprierea pădurilor să întrebuițeze două măsuri deosebite, una în Basarabia și alta mai de favoare în vechiul regat, pe unii să-i deposedeze imediat, iar pe ceilalți numai după o prealabilă indemnitate, prin urmare și în Basarabia ca și în vechiul regat, exproprierea pădurilor fiind pentru cauză de utilitate publică, ea nu se poate face și proprietarii nu pot fi deposedați de aceste păduri de cât numai după o prealabilă indemnizare, cum a decis și Curtea de Apel, prin urmare recursul făcut de Stat prin Ministerul Domeniilor este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția I com.

Audiența dela 20 Octombrie 1923

Președenția D-lui Siliu Rădulescu, Judecător

Nicolae G. Cantacuzino cu Inginer A. Bacalu și Adolf Friedman

VÂNZARE COMERCIALĂ.—TERMEN.—REZOLUȚIUNE.—ART. 67 DIN CODUL COMERCIAL.—ART. 1019 ȘI 1020 C. CIVIL.

TERMEN DE GRATIE.—DACĂ POATE FI ACORDAT ÎN MATERIE COMERCIALĂ.—ART. 44 C. COM. ȘI 1021 C. CIVIL.

TERMEN.—FIXAREA LUI CA CONDIȚIUNE ESENȚIALĂ A PRESTAȚIUNEI.—EFECTE.—CONDIȚIUNE.—ART. 1012, 1019-1025 C. CIVIL.

TERMEN ESENȚIAL.—PRELUNGIREA LUI.—DACĂ ÎȘI PIERDE CALITATEA DE ESENȚIAL.—ART. 44 C. COM. ȘI 1012 ȘI URM. C. CIVIL.

1. Pentru a fi aplicabile dispozițiunile din prima parte a art. 67 c. com. și a avea loc rezoluțiunea de drept a contractului, se cere ca condiție esențială existența unui termen comun de execuțiune prevăzut în contract pentru ambele părți, deci rezultând din clauzele contractuale cari să stabilească o situațiune perfect egală între cumpărător și vânzător, alt-fel urmând a se aplica dispozițiunile alineatului următor potrivit căroră rezilierea contractului se regulează după dispozițiunile Codului civil privitoare la condițiunea rezolutorie tacită.

2. Odată ce debitorul se află în întârziere iar creditorul s'a adresat justiției spre a pronunța rezilierea contractului, nu poate acel debitor, fără consimțământul creditorului, să execute contractul și să împiedice rezilierea, de oare-ce potrivit art. 44 c. com. în materie co-

mercială judecătorii nu pot acorda termene de grație și deci acțiunea în reziliere nu poate fi paralizată nici de partea protivnică nici de judecători.

3. Atunci când termenul e prevăzut în contract, nu ca o modalitate de executare, dar chiar ca o condiție esențială a prestațiunii, el produce aceleași efecte ca și condițiunea în sensul că nu se mai poate după expirarea termenului să se execute prestațiunea, ast-fel că o execuție ulterioară scadenței termenului constituie o prestațiune diferită și care ese din cadrul contractual.

4. Prelungirea termenului inițial al contractului, nu face ca să i se piardă calitatea de esențial, de oarece numai în cazurile când părțile contractante s'au învoit de a proroga termenul din contract, deci când ne-am găsi în fața unei prorogări convenționale de termen, termenul ar pierde esențialitatea, iar nu și când prorogarea rezultă numai din manifestarea de voință a unei părți.

No. 592. — Admisă acțiunea intentată de către N. G. Cantacuzino contra lui Inginer A. Bacalu, respinsă acțiunea intentată de A. Friedman contra lui N. G. Cantacuzino.

S'au ascultat D-ții avocați Al. Bildeurescu pentru reclamantul N. G. Cantacuzino, Bențoia pentru pârâtul A. Bacalu și Em. Ottulescu din partea lui A. Friedman.

Tribunalul,

Asupra acțiunii intentată de Nicolae G. Cantacuzino prin petiția înreg. la No. 32404/922 din 2 Sept. și modificată prin petiția înreg. la No. 4207 din 1 Februarie 1923 prin care cere: a) să se constate judecătorește rezolvirea de drept în virtutea clauzei conținută în scrisoarea convențiune din 3 Septembrie 1920, a vânzării către A. Bacalu, a 3000 acțiuni ale societății anonime de petrol „Sospiro”; b) să se pronunțe rezoluțiunea contractelor prin care s'a vândut lui A. Bacalu, 7000 acțiuni ale aceleiași societăți, prin trei scrisori-contracte date la 3 Septembrie 1920, pe motivul că cumpărătorul nu a plătit prețul lor la termenul stipulat și nici în urma unei somațiuni ce i s'a adresat; și c) să se pronunțe rezoluțiunea de asemenea a unei convențiuni prin care s'a vândut prin scrisoare-contract tot la 3 Septembrie 1920 lui A. Bacalu, 800 acțiuni ale aceleiași societăți de oarece contrar celor afirmate în contract prețul nu s'a numărat niciodată.

Având în vedere că reclamantul a declarat în instanță că își restrânge acțiunea numai la punctele a și b pentru motivul că chestiunea care face obiectul punctului c a fost rezolvată.

Având în vedere cererea de intervențiune a lui Adolf Friedman la acțiunea intentată de Nicolae G. Cantacuzino, făcută prin petiția înreg. la No. 4707 din 5 Februarie 1923 în calitate de cumpărător al drepturilor lui A. Bacalu, prin care se opune la admiterea acțiunii de reziliere a lui Nicolae G. Cantacuzino.

Având în vedere și acțiunea principală introdusă

de acelaș Adolf Friedman în același calitate de cumpărător al drepturilor lui A. Bacalu, prin care se cere rezilierea a 4 contracte de vânzare a 10.000 acțiuni „Sospiro” în contra și din culpa părții Nicolae G. Cantacuzino, plus 5.500.000 lei reprezentând daune-interese din cauza neexecutării contractului.

Având în vedere că prin jurnalul acestui Trib. cu No. 9776/923 din 21 Iunie s'a dispus conexasia acțiunilor intentate de Nicolae G. Cantacuzino, în contra lui A. Bacalu și de Adolf Friedman în contra lui N. G. Cantacuzino, pe motivul identității părților și a cauzei.

Având în vedere că la data de 3 Septembrie 1920, Nicolae G. Cantacuzino remite lui A. Bacalu 5 borderouri din care unul de 3000 acțiuni al căror preț de 1.500.000 lei, trebuie vărsat la Casa societății „Sospiro” înăuntrul termenului ce urma să se stabilească de societate pentru efectuarea vărsământului parțial sau total sub sancțiunea posibilității pierderii dreptului la aceste acțiuni, iar în ce privește alte 3 borderouri însumând 7000 acțiuni „Sospiro” în valoare de 3.500.000 lei prețul trebuia plătit pentru A. Bacalu la societate de către N. G. Cantacuzino și în termen de 3 luni dela expirarea termenelor de plată respective stabilite de societatea „Sospiro” la majorarea capitalului, A. Bacalu era obligat a depune la Bancă prețul acestor acțiuni pe numele lui N. G. Cantacuzino.

Având în vedere că aceste borderouri erau transmisibile parțial sau total către alte persoane, prin simpla mențiune făcută pe verso de către A. Bacalu, căruia i se acordase această facultate cu ocaziunea vânzării.

Prin Monitorul Oficial No. 58 din 17 Iunie 1921, se înștiințează de către N. G. Cantacuzino, toate persoanele cărora li s'a atribuit acțiuni „Sospiro” prin eliberarea de borderouri, că termenul pentru plata și primirea acțiunilor este în ajun de expirare și dacă în 30 zile dela data publicației nu se vor prezenta pentru achitarea și ridicarea acțiunilor, dreptul acestora li se va considera irevocabil perimat.

Prin Monitorul Oficial No. 65 din 26 Iunie 1921, de către consiliul de administrație al societății „Sospiro” se aduce la cunoștința tuturor persoanelor înscrise pentru acțiuni „Sospiro” că termenul de subscriere și de plată a acestor acțiuni s'a închis pe ziua de 8 Iunie 1921 și că nu se mai admite nici o concesie ulterioară.

Având în vedere deci că în urma acestor înștiințări făcute prin Monitorul Oficial, urma ca A. Bacalu, să verse la casa societății „Sospiro” până la data de 8 Iunie 1921 suma de lei 1.500.000 pentru cele 3.000 acțiuni ale acestei societăți cumpărate de acesta prin unul din cele 5 borderouri cu data de 3 Septembrie 1920 remise de Nicolae G. Cantacuzino, iar dela această dată urma să curgă termenul de 3 luni stipulat în cele lalte 3 borderouri reprezentând alte 7000 acțiuni, cumpărate de A. Bacalu, și care termen expira deci la 3 Septembrie 1921 înăuntrul căruia A. Bacalu, era obligat a depune la o bancă valoarea acestor acțiuni de lei 3.500.000.

Având în vedere că în ziua de 31 August 1922 prin portăreii Tribunalului Ilfov se notifică lui A. Bacalu de către N. G. Cantacuzino că deși termenul

pentru plata și ridicarea acțiunilor a expirat încă dela 8 Septembrie 1921, este somat pentru ultima oară ca în termen de 24 ore dela data notificării să verse la „Bank of Roumania Ltd.” în contul și la dispoziția vânzătorului, prețul acțiunilor cumpărate prin borderourile dela 3 Septembrie 1920, titlurile fiind ținute la dispoziția cumpărătorului, conform convențiilor, iar în caz de urmărire, consecințele juridice privesc pe cumpărător.

Considerând că dreptul principal care aparține fiecăruia din contractanți în materie de vânzare, este dreptul de a exige execuțiunea contractului: cumpărătorul livrarea mărfii, vânzătorul plata prețului.

Considerând că în mod normal contractul se execută prin bună învoială, iar când una din părți refuză să-l execute, legea creiază în materie de vânzare sancțiuni cari se pot grupa în două mari idei: rezoluțiunea vânzării și executarea ei, o dublă calitate acordată contractantului fidel contractului, prin care legea a voit a asigura punctualitatea și rapiditatea în afacerile comerciale.

Considerând că în art. 67 cod. com., legiuitorul se ocupă de o rezoluțiune comercială specială ce operează dela sine, deplin drept ca și un pact comisoriu, fără intervențiunea justiției sau mai bine zis în care rolul justiției este nu de a pronunța dar de a constata rezoluțiunea și care articol prevede numai vânzarile cu termen, neaplicându-se vânzărilor făcute cu bani gata și care rezoluțiune este bazată pe executarea vânzării de către una din părți înainte de expirarea termenului și neexecutarea ei la termen de cealaltă, deci pe culpa unuia din contractanți.

Considerând că în speță urmează a se analiza dacă suntem în prevederile art. 67 c. com., care pentru a fi aplicabil cere trei condițiuni esențiale dintre care prima condițiune este existența unui termen comun de execuțiune prevăzut în contract pentru ambele părți, deci rezultând din clausele contractuale, cari să stabilească o situațiune perfect egală între cumpărător și vânzător, acest caracter de egalitate precum și acela de esențialmente comutativ al vânzării nepermițând să se acorde unuia din contractanți beneficiul rezoluțiunei de drept, ceea ce s'ar produce dacă această rezoluțiune ar fi admisibilă când contractul stabilește două termene, unul pentru livrare și altul pentru plată.

Considerând că în speță ne găsim în fața unor contracte de vânzare cu termen care însă nu este acelaș pentru ambele părți contractante, de oarece în borderourile predate de reclamantul N. G. Cantacuzino părâtului A. Bacalu, s'a stipulat că plata acțiunilor cumpărate se va face la un termen anume fixat, după care în timp de trei zile libere dela achitare se vor libera titlurile provizorii sau definitive și bine înțeles după emiterea lor, care ar fi putut avea loc eventual și mai târziu.

Considerând că astfel fiind, nu se poate aplica rezoluțiunea comercială prevăzută de prima parte a art. 67 cod. com. dar este loc la aplicarea alin. 1 din acest articol, care prevede rezoluțiunea conform disp. codului civil privitoare la condițiunile rezoluțiunii tacite.

Considerând că raporturile oneroase creiază prin culpa uneia din părți care nu-și îndeplinește prestațiunea, o cauză de rezoluțiunea raportului întreg, care nu este de cât o consecință a elementului de reciprocitate, implicând o chestiune de culpă imputabilă uneia din părți de către partea care și-a executat sau este gata să execute prestațiunea permițându-i să ceară desființarea raportului juridic, restabilirea lucrurilor în starea anterioară nașterii acestui raport, în baza unei condițiuni rezolutorii subînțeleasă. (Vezi art. 1019 și 1020 c. civ.).

Considerând că conform disp. art. 1370 c. civ., vânzarea se poate rezolvi de drept și fără interpelațiune în folosul vânzătorului, după expirarea termenului pentru ridicarea lucrului vândut, deci atunci când cumpărătorul nu face față obligațiunilor sale contractuale.

Considerând că art. 1370 c. civ. este per ect aplicabil în materie comercială, împreună cu art. 67 cod. comerc., fiind în perfectă armonie cu principiul de punctualitate, claritate și siguranță din domeniul comerțului.

Considerând că conform art. 44 c. com. în materie comercială nu se poate aplica termenul de grație îngăduit de art. 1021 c. civ., și că aceasta este o derogare expresă dela disp. codului civil de care trebuie neapărat să se țină seamă în toate obligațiunile de natură comercială.

Considerând că odată ce debitorul se află în întârziere iar creditorul s'a adresat justiției spre a se pronunța rezilierea contractului nu poate acel debitor fără consimțământul creditorului, să execute contractul și să împiedice rezilierea pentru motivul că conform art. 44 c. com., în materie comercială judecătorii nu pot acorda termene, deci acțiunea în reziliere nu poate fi paralizată, nici de partea protivnică nici de judecători.

Considerând că în speță se constată că reclamantului N. G. Cantacuzino în calitate de vânzător a asigurat cumpărătorului, părîtul A. Bacalu, executarea vânzării integrale, în mod leal și serios punând-o la dispoziția cumpărătorului cărui s'a dat siguranța executării, atât prin înștiințările din Monitoarele Oficiale din Iunie 1921, cât și prin notificarea din 31 August 1922 — care prestațiune s'a făcut respectându-se clauzele contractuale.

Considerând că în speță ambele părți contractante aveau facultatea de a oferi vânzătorului marfa și cumpărătorului prețul de oarece nu a avut loc nici livrare și nici plată.

Considerând că astfel fiind, în speță, urma ca părîtul A. Bacalu să se prezinte la Casa societății „Sospiro” spre a achita costul celor 3000 acțiuni cumpărate prin borderoul No. 3 (anexat la dosar), și pentru celelalte acțiuni cumpărate al căror preț trebuia deus la o bancă, urma să consemneze prețul sau să ofere prețul printr-o garanție de plată dată de o bancă cunoscută ca solvabilă, ceiace nu a făcut.

Având în vedere că ca urmare la somațiunea făcută de reclamant la 31 August 1922, părîtul A. Bacalu, se prezintă în ziua de 1 Septembrie, prin procurator B. Bercovici la sediul Băncii Of România Ltd. însoțit fiind de un portărel dela Trib. Ilfov, unde găsind prezinte pe un director al băncii M. Frenkel, pre-

zintă suma de lei 5.000.000 pentru 10.000 acțiuni „Sospiro” cu condițiunea de a i se da o scrisoare din partea băncii, de confirmarea primirei banilor și de obligațiune din partea lui N. G. Cantacuzino de a libera acțiunile în 72 ore din momentul primirei banilor, condițiuni cari fiind refuzate de bancă ca inacceptibile și imposibile în fapt, procuratorul părîtului a refuzat a lăsa banii în contul acțiunilor, dresându-se un proces-verbal în consecință.

Considerând că această ofertă de plată făcută de părîtul nu era o prestațiune reală, o ofertă a prețului astfel cum o cere lealitatea comercială, și care necesita a fi făcută ca răspuns la intențiunea manifestată în mod precis de vânzător de a executa contractul și care risipise orice incertitudine, în ce privește această vânzare, oferta de plată făcută fără respectarea clauzelor contractuale și cu o condițiune inacceptibilă și imposibilă impusă cu o vădită rea credință din partea cumpărătorului.

Considerând că astfel fiind, se constată cu prisosință că părîtul A. Bacalu ezită de a se pune în situațiune de a executa acest contract, simulând această ofertă de plată făcută cu o totală lipsă de lealitate și punctualitate comercială spre a se pune oarecum la adăpostul consecințelor juridice cari decurgeau pentru dânsul din această situațiune.

Considerând că, în speță, ne găsim în fața unui contract de vânzare de efecte, de titluri de valoare al căror preț variază dela zi la zi și că din chiar natura operațiunii termenul acestui contract este esențial, ca element chiar al contractului.

Considerând că atunci când termenul prevăzut în contract, nu ca o modalitate de executare, dar chiar ca o condițiune esențială a prestațiunii după cum este în speță, el produce aceleași efecte ca și condițiunea în sensul că nu este permis după expirarea termenului să se execute prestațiunea după cum a fost voită de părți și că o execuție ulterioară scadenței termenului constituie o prestațiune diferită și eșind din cadrul contractului.

Având în vedere că se constată atât din notificarea dela 31 August cât și din înștiințarea făcută prin Monitorul Oficial No. 119 din 1 Septembrie 1922, prin care reclamantul pune în vedere tuturor acelor cari au cumpărat dela părîtul A. Bacalu, acțiuni „Sospiro” în baza borderourilor de vânzare date părîtului la 3 Septembrie 1920, că li se acordă un ultim termen de 48 ore dela data publicațiunii, spre a vărsa la Bank Of România Ltd. costul acestor acțiuni și în trei zile libere dela achitare să se prezinte la sediul societății pentru primirea titlurilor, în caz de ncurmare pierzând dreptul la acestea, că în speță reclamantul N. G. Cantacuzino, a prorogat termenul inițial al contractelor care expira la 8 Septembrie 1921, cu aproximativ un an acordând astfel părîtului o prelungire, un răgaz pentru executarea contractului, ca o favoare făcută cumpărătorului.

Considerând că această prelungire a termenului inițial al contractului nu și-a pierdut calitatea de esențial de oarece numai în cazurile când părțile contractante s'au învoit de a proroga termenul unui contract, deci când ne-am găsi în fața unei prorogări convenționale de termen, termenul a pierde esențial-

litatea, iar nu ca în cazul de față unde prorogarea rezultă numai din manifestațiunea de voință a vânzătorului.

Considerând că în baza art. 67 c. com. evident că se poate obține și o executare efectivă a contractului pentru acel care voește să evite rezoluțiunea pentru neexecutarea contractului.

Considerând că părâtul A. Bacalu în cazul când reclamantul s'ar fi găsit în situațiunea de a nu-și executa obligațiunile avea latitudinea de a uza de disp. prevăzute de art. 68 și 69 c. com. care prevăd reguli speciale pentru vânzările comerciale, cari sunt independente de art. 67 c. com. și care prevăd că o parte poate executa contractul de vânzare în contul părții celeilalte care nu poate sau nu vrea să-l execute, dar cu condițiunea ca această parte diligentă să facă executarea, să fie în situațiune de a-și executa obligațiunile sale, nu numai să ofere și care drept nu este obligatoriu, dar este lăsat la facultatea părții diligente.

Considerând însă că părâtul A. Bacalu pentru a uza de aceste drepturi, nu îndeplinea însă condițiunile cerute pentru aceasta, iar în fapt situațiunea nu legitima o atare execuțiune, reclamantul N. G. Cantacuzino, găsindu-se în situațiunea de a răspunde în mod onorabil obligațiunilor sale contractuale.

Considerând că din înștiințarea în Monitorul Oficial din 1 Septembrie, se constată din nou voința reclamantului N. G. Cantacuzino de a executa vânzarea chiar față de terții achizitori ai borderourilor date lui A. Bacalu, dar desigur numai față de acei achizitori anteriori datei publicațiunii din Monitor.

Având în vedere că din oferta făcută de A. Bacalu, în dimineața zilei de 1 Septembrie 1922, la Banca Of. România se constată că la acea dată când expira termenul de 24 ore acordat prin notificarea din 31 August, părâtul A. Bacalu se găsea în posesiunea acestor borderouri care deci nu fuseseră transmise vreunui terțiu.

Având în vedere că reclamantul N. G. Cantacuzino văzând că A. Bacalu nu achită prețul acțiunilor în termen de 24 ore, fixat prin notificarea dela 31 August, în baza acestei notificări și a acestui ultim termen îl consideră decăzut din drepturile sale și dă ordin Băncii Of. România de a nu mai primi nici un ban dela nimeni în contul acestor acțiuni, iar la 2 Septembrie intențază prezenta acțiune.

Considerând că este evident că o sentință care sancționează și legitimează manifestațiunea de voință a reclamantului o recunoaște conform dreptului obiectiv dar este și mai evident că operează ex tunc, producând primul său efect dela data citațiunii și chiar dela data introducerii acțiunii, care este momentul din care debitorul care a căzut în întârziere nu mai are libertatea de a o repara cu o tardivă îndeplinire.

Având în vedere că în ziua de 2 Septembrie se prezintă însă la sediul băncii numitul Adolf Friedman însoțit fiind de un Portărel dela Tribunalul Ilfov, unde în fața aceluiași director M. Frenkel, în baza publicațiunii din Monitorul Oficial dela 1 Septembrie, prezintă suma de lei 5.000.000 spre a o depune în contul a 10.000 acțiuni cumpărate dela A. Bacalu, prin borderourile date acestuia de reclamantul N. G. Cantacuzino la 3 Septembrie 1920, la care se refuză primirea banilor în baza ordinilor exprese ale lui N.

G. Cantacuzino, dresându-se un proces-verbal în consecință.

Considerând că din cauza naturei de esențialitate a termenului din acest contract, prin expirarea termenului de 24 ore, acordat lui A. Bacalu prin notificarea dela 31 August, acesta nefăcând față obligațiunilor sale de cumpărător, era decăzut din drepturile sale și astfel fiind nu mai avea calitatea de a transmite borderourile cari le avea dela reclamantul N. G. Cantacuzino, nici unei terțe persoane, deci nici lui Adolf Friedman;

Considerând deci că astfel fiind, numitul Adolf Friedman nu poate avea calitatea de cesionar al drepturilor lui A. Bacalu, care nu putea să-i transmită drepturile din care se găsea decăzut și aceasta în baza adagiului „memo plus juris ad alium transfere potest quam ipse habet” și în consecință întreaga ofertă de plată făcută de A. Friedman la 1 Septembrie 1922 rămâne fără efect.

Considerând că, ca o consecință a celor de mai sus, Adolf Friedman neavând calitatea de parte contractantă nu se poate prevala de dispozițiunile art. 67 cod. com. și cu atât mai puțin de art. 68 și 69 cod. com.

Considerând că astfel fiind, Adolf Friedman neavând nici o calitate nu poate cere rezilierea acestei vânzări în calitate de reclamant, în contra părâtului N. G. Cantacuzino și nici nu poate avea calitatea de intervenient în acțiunea intentată de N. G. Cantacuzino în contra lui A. Bacalu.

Considerând că reclamantul N. G. Cantacuzino pe lângă notificarea dela 31 August, care este o adevărată punere în întârziere din partea vânzătorului, adresată părâtului pentru a-și executa obligațiunile, prin acțiunea intentată la 2 Septembrie și-a manifestat în mod categoric prin această chemare în judecată, care este cea mai energică punere în întârziere, voința sa de a rezilia contractul.

Din toate aceste considerente mai sus expuse urmează ca Tribunalul să admită acțiunea intentată de Nicolae G. Cantacuzino în calitate de reclamant în contra lui A. Bacalu în calitate de părât și să declare resiliată vânzarea intervenită între ambii la 3 Septembrie 1920 din culpa părâtului, care este perfect dovedită, iar în ce privește cererea de intervenție cât și acțiunea intentată de Adolf Friedman în calitate de reclamant contra lui Nicolae G. Cantacuzino în calitate de părât, urmează a fi respinsă ca nefundată.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată cerute de reclamantul N. G. Cantacuzino, Tribunalul, găsindu-le justificate pentru suma de lei 6000, urmează a le admite.

Pentru aceste motive redactate de d-l jude supleant Raul Mărgăritescu, admite acțiunea intentată de N. G. Cantacuzino și respinge acțiunea intentată de A. Friedman în contra lui N. G. Cantacuzino.

Semnați : *Siliu Rădulescu, Raul Mărgăritescu.*

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite costul abonamentului rămas neachitat.